

Justitieutskottets betänkande 2025/26:JuU40

Ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag. Förslaget innebär att det införs ett nytt gradindelad brott i brottsbalken med beteckningen missbruk av offentlig ställning och att minimistraffet för grovt tjänstefel skärps till fängelse i ett år och sex månader.

Genom det nya brottet straffbeläggs att vid utövandet av offentlig tjänst, offentlig uppdrag eller annan offentlig verksamhet, uppsåtligen i strid med lag eller annan författning vidta eller underlåta att vidta en åtgärd för att få en otillbörlig förmån eller för att någon annan ska få en sådan förmån eller för att otillbörligt missgynna någon annan. Om brottet är grovt ska det dömas för grovt missbruk av offentlig ställning.

Straffet för missbruk av offentlig ställning föreslås vara böter eller fängelse i högst två år samt för grovt brott fängelse i lägst ett år och sex månader och högst sex år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2026.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns fyra reservationer (S, V, C, MP) och tre särskilda yttranden (S, V, C, MP). I en av reservationerna (S, V, C, MP) föreslås att riksdagen ska avslå regeringens förslag om att införa det nya brottet missbruk av offentlig ställning.

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:217 Ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar.

Sju yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar	6
Utskottets ställningstagande	19
Reservationer	22
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (MP)	22
2. Missbruk av offentlig ställning, punkt 2 (S, V, C, MP)	23
3. Undantag för tvingande samhällsintresse, punkt 4 (S, V)	24
4. Utvärdering av straffskärpningen för grovt tjänstefel, punkt 5 (C)	25
Särskilda yttranden	26
1. Missbruk av offentlig ställning, punkt 2 (S, V)	26
2. Missbruk av offentlig ställning, punkt 2 (C)	27
3. Missbruk av offentlig ställning, punkt 2 (MP)	28
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	29
Propositionen	29
Följdmotionerna	29
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	31

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Lagförslaget

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4107 av Samuel Gonzalez Westling m.fl. (V),

2025/26:4116 av Mats Berglund m.fl. (MP) och

2025/26:4123 av Daniel Riazat m.fl. (-).

Reservation 1 (MP)

2. Missbruk av offentlig ställning

Riksdagen antar

a) regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken i de delar det avser 20 kap. 2 §,

b) regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:217 punkterna 1 i denna del och 2 samt avslår motionerna

2025/26:4099 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 1 och

2025/26:4112 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1.

Reservation 2 (S, V, C, MP)

3. Lagförslaget i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken i de delar som inte omfattas av utskottets förslag ovan.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:217 punkt 1 i denna del.

Lagstiftningens framtida utformning och utvärdering av straffskärpningen

4. Undantag för tvingande samhällsintresse

Riksdagen avslår motion

2025/26:4099 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 3 (S, V)

5. Utvärdering av straffskärpningen för grovt tjänstefel

Riksdagen avslår motion

2025/26:4112 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 4 (C)

Stockholm den 11 juni 2026

På justitieutskottets vägnar

Teresa Carvalho

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Teresa Carvalho (S), Mikael Damsgaard (M), Heléne Björklund (S), Pontus Andersson Garpvall (SD), Petter Löberg (S), Charlotte Nordström (M), Anna Wallentheim (S), Adam Martinen (SD), Fredrik Kärrholm (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Mats Hellhoff (SD), Ulrika Westerlund (MP), Martin Melin (L), Lars Isacson (S) och Victoria Tiblom (SD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:217 Ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Fem motioner med totalt sju yrkanden har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Riksdagen har tidigare gjort ett tillkännagivande till regeringen om ett modernare och tydligare tjänstemannaansvar genom ett utvidgat straffansvar för tjänstefel.

I betänkandet behandlar utskottet tillkännagivandet som regeringen anser tillgodosett genom förslagen i propositionen.

Vid utskottets sammanträde den 23 april 2026 informerade statssekreterare Mikael Kullberg om förslaget i proposition 2025/26:217 Ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar.

Utskottets överväganden

Ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar. Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om avslag och delvis avslag på propositionen.

Riksdagen avslår även motionsyrkanden om en undantagsbestämmelse för tvingande samhällsintresse och om en utvärdering av straffskärpningen för grovt tjänstefel.

Jämför reservation 1 (MP), 2 (S, V, C, MP), 3 (S, V) och 4 (C) samt särskilt yttrande 1 (S, V), 2 (C) och 3 (MP).

Bakgrund

Nuvarande regler om ansvar för fel i tjänsten

Det individuella ansvarsutkrävandet av offentligt anställda för fel som de begått i tjänsten består av tre huvudsakliga delar: en straffrättslig, en skadeståndsrättslig och en arbetsrättslig. Därutöver står offentligt anställda, liksom den verksamhet som de arbetar inom, under granskning av Riksdagens ombudsmän (JO) och Justitiekanslern (JK) och i förekommande fall av de kommunala revisorerna.

Före den s.k. ämbetsansvarsreformen, som genomfördes 1975, omfattades i princip varje fel eller försummelse i tjänsten av det straffrättsliga tjänstefelsansvaret. Skälen bakom att i betydande utsträckning underkasta ämbetsmän straffansvar för gärningar som inte var straffbara om de begicks av andra medborgare var att det ansågs nödvändigt för att upprätthålla berörda tjänstemäns integritet. Ämbetsansvarsreformen innebar en betydande avkriminalisering. Genom de nya reglerna om myndighetsmissbruk och vårdslös myndighetsutövning begränsades straffansvaret för fel i tjänsten till den del av den offentliga verksamheten som innefattar myndighetsutövning (prop. 1975:78 om lagstiftning angående ansvar för funktionärer i offentlig verksamhet, m.m.). En grundläggande princip bakom reformen var att särskilda straffrättsliga ansvarsregler endast bör gälla i den mån det är motiverat på grund av den offentliga verksamhetens särart. Skyddsintresset för de nya bestämmelserna var samhällsmedlemmarnas intresse av en korrekt myndighetsutövning.

Genom reformen infördes också ett nytt arbetsrättsligt sanktionssystem som senare kom att överföras till lagen (1994:260) om offentlig anställning, förkortad LOA. Mycket av det som före 1975 års reform var straffbelagt kom att omfattas av disciplinpåföljderna i LOA (varning och löneavdrag) som

gäller för arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter samt myndigheter under regeringen. För de kommunalt anställda gäller ett kollektivavtalsreglerat disciplinansvar som i stort sett är identiskt med det som finns i LOA. Det disciplinära ansvaret kompletteras av andra arbetsrättsliga åtgärder såsom avskedande och uppsägning.

Det straffrättsliga ansvaret för tjänstefel fick 1989 den utformning som det har i dag. Straffansvaret utvidgades då bl.a. på så sätt att det nu omfattar åtgärder som vidtagits vid myndighetsutövning, dvs. inte bara handlingar som självständigt utgör myndighetsutövning utan också åtgärder som står i ett naturligt och nära samband med myndighetsutövning (prop. 1988/89:113 om ändring i brottsbalken [tjänstefel] s. 13 f.).

Utöver tjänstefel finns det andra brott som offentligt anställda kan göra sig skyldiga till i tjänsten, såsom givande och tagande av muta (10 kap. 5 a och 5 b §§ brottsbalken) och brott mot tystnadsplikt (20 kap. 3 § brottsbalken). Gemensamt för de bestämmelserna är att de syftar till att skydda medborgarnas intresse av att offentliga funktioner fullgörs på ett korrekt sätt, utan ovidkommande hänsyn. Dessutom kan bl.a. förmögenhetsbrotten i 9 och 10 kap. brottsbalken aktualiseras i situationer som berör den offentliga förvaltningen, t.ex. trolöshet mot huvudman (10 kap. 5 § brottsbalken).

Ledamöter i statliga och kommunala beslutande församlingar omfattas inte av straffansvaret för tjänstefel när de vidtar åtgärder i denna egenskap. Detta har i huvudsak motiverats med att ansvar för förtroendevalda bör utkrävas politiskt och inte rättsligt (SOU 1969:20 och prop. 1975:78 s. 145 f.).

Sveriges internationella åtaganden

Sveriges internationella åtaganden rör i olika avseenden frågor om straffansvar för brott som begås av offentliga tjänstemän. Bland dessa finns Europarådets straffrättsliga konvention om korruption och FN:s konvention mot korruption. I den senare i artikel 19 ställs krav på staterna att överväga att kriminalisera uppsåtligt missbruk av tjänsteställning som består i att en offentlig tjänsteman vid utövandet av sina funktioner i strid med lagstiftningen vidtar eller underlåter att vidta en åtgärd i syfte att uppnå en otillbörlig förmån för tjänstemannen själv eller för någon annan person eller enhet.

Det bedrivs även arbete inom OECD för att bekämpa korruption och främja integriteten i den offentliga förvaltningen. OECD har nyligen genomfört en utvärdering av Sveriges arbete på området. I en rapport från september 2025 rekommenderar OECD Sverige att bl.a. utvidga tjänstefelsansvaret till att omfatta såväl tjänstemän som ledamöter i politiska församlingar i syfte att kunna hantera nya utmaningar såsom otillåten påverkan och skicka en tydlig signal att ingen inom den offentliga förvaltningen står över lagen (OECD Integrity Review of Sweden, 2025).

Även Europeiska unionen har antagit rättsakter inom området, däribland rådets rambeslut 2003/568/RIF om kampen mot korruption inom den privata sektorn, konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska

gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i från 1997 och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen. Europeiska kommissionen har dessutom bedömt att den EU-rättsliga lagstiftningen på korruptionsområdet behöver uppdateras och presenterade den 3 maj 2023 ett förslag till ett nytt direktiv om bekämpning av korruption, om ersättande av rådets rambeslut 2003/568/RIF och konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i och om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 (COM(2023) 234 final). Rådet och Europaparlamentet nådde i december 2025 en preliminär överenskommelse om direktivet.

Riksdagens tillkännagivande

Våren 2018 föreslog konstitutionsutskottet ett tillkännagivande om ett modernare och tydligare tjänstemannaansvar genom ett utvidgat straffansvar för tjänstefel och anförde bl.a. följande (bet. 2017/18:KU37 s. 36 f.):

1975 års ämbetsansvarsreform var genomgripande och medförde en betydande avkriminalisering av fel och försummelser i den offentliga verksamheten. Frågan om utformningen av det straffrättsliga ansvaret för offentliga tjänstemän har alltsedan dess varit föremål för diskussion. Det har bl.a. hävdats att avkriminaliseringen gick för långt och att det straffrättsliga ansvaret borde utökas.

Ett utökat straffansvar för tjänstefel skulle enligt utskottets mening stärka skyddet för medborgarnas rättssäkerhet och öka förtroendet för den offentliga verksamheten. Det skulle också stärka tjänstemännens position mot otillbörliga politiska påtryckningar och därigenom bidra till att säkerställa förvaltningens självständighet. Utskottet anser mot den bakgrunden att en översyn av lagstiftningen om tjänstefel bör göras med inriktningen att det straffbara området ska utvidgas. Det innebär inte att utskottet förespråkar en återgång till de bestämmelser som gällde före ämbetsansvarsreformen. Lagstiftningen bör i stället anpassas till dagens förhållanden och ge ett modernt och tydligt straffrättsligt skydd för den offentliga verksamheten och medborgarnas rättssäkerhet. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:229).

Propositionen

Behov av åtgärder mot missbruk av offentlig ställning

Regeringen gör bedömningen att det behövs åtgärder mot missbruk av offentlig ställning. I propositionen utvecklar regeringen skälen för sin bedömning och anför bl.a. följande.

Sverige har en tradition av hög integritet i den offentliga verksamheten. En god förvaltningskultur kan bidra till att upprätthålla ett högt förtroende för den

offentliga tjänsteutövningen hos alla medborgare och invånare i Sverige. Samtidigt har den offentliga tjänsteutövningen på olika sätt kommit att utmanas genom maktmissbruk, korruption, otillåten påverkan och andra oegentligheter.

Nya hot mot integriteten i den offentliga förvaltningen har växt fram kopplade till den organiserade brottsligheten. Kriminella aktörer använder korruption, infiltration och otillåten påverkan för att skaffa sig fördelar, t.ex. genom att få tag på information eller påverka beslut. Såväl förtroendevalda som anställda utsätts för otillåten påverkan av kriminella aktörer. Detta utgör ett led i den kriminella infrastrukturen som möjliggör den organiserade brottsligheten.

Att ageranden som dessa förekommer är allvarligt och måste bekämpas med full kraft. När offentligt anställda eller förtroendevalda i stället för att iakttäta objektivitet och saklighet tar ovidkommande hänsyn eller på andra sätt avviker från vad som kan förväntas av dem i tjänsteutövningen påverkas inte enbart de individer som direkt berörs av t.ex. ett beslut fattat på felaktiga grunder, utan i förlängningen även förvaltningens integritet, trovärdighet och legitimitet.

Regeringen anför vidare att det pågår ett aktivt arbete på bred front mot maktmissbruk och otillåten påverkan. Bland annat har skyddet för offentligt anställda mot våld, hot och trakasserier stärkts för att värna integriteten i det offentliga beslutsfattandet (prop. 2024/25:141). Vidare hänvisas till regeringens handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan 2024–2027 (Fi2024/01534). Enligt regeringen har även den straffrättsliga lagstiftningen en central plats i arbetet eftersom såväl själva kriminaliseringen som upptäckt och lagföring av brott kan ha en förebyggande funktion. Den straffrättsliga lagstiftningen som avser olika typer av missbruk av det offentliga uppdraget är dock inte i alla delar anpassad till dagens förhållanden. I syfte att uppfylla dessa behov och säkerställa att det finns ett effektivt system för individuellt ansvarsutkrävande för fel i tjänsten lämnar regeringen därför förslag om att i ett första steg införa ett utvidgat straffrättsligt tjänstemannaansvar genom ett nytt brott, missbruk av offentlig ställning, och om skärpt straff för grovt tjänstefel. I ett inledande skede genomförs delar av förslagen för att bättre harmonisera med regeringens övriga lagstiftningsarbete på området. De förslag från utredningen som avser korruptionsbrotten i 10 kap. brottsbalken bereds enligt regeringen vidare i Regeringskansliet, och regeringen avser att återkomma i frågan.

Regeringens förslag och bedömningar innebär närmare bl.a. följande.

Ett utvidgat straffansvar för missbruk av det offentliga uppdraget

Straffansvaret för olika typer av missbruk av offentlig ställning behöver utvidgas

Regeringen gör bedömningen att det finns behov av ett utvidgat straffansvar för olika typer av missbruk av offentlig ställning, som inte är begränsat till åtgärder som vidtas vid myndighetsutövning.

För straffansvar för tjänstefel krävs enligt 20 kap. 1 § första stycket brottsbalken att någon vid myndighetsutövning uppsåtligen eller av oaktsamhet genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften. Det ska dock inte dömas till ansvar om gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa. När det gäller straffansvaret för tjänstefel är en central förutsättning att åtgärden vidtagits vid myndighetsutövning.

Regeringen anför att den omständigheten att straffansvaret för tjänstefel avgränsats till att avse gärningar vid myndighetsutövning sedan länge varit uppe för diskussion. En återkommande kritik mot bestämmelsen om tjänstefel är att denna begränsning innebär att bestämmelsen inte träffar fall av missbruk av allmänna medel när det saknas samband med myndighetsutövning. Förvaltning av allmänna medel är vanligen en myndighetsintern företeelse som saknar samband med myndighetsutövning. Inte heller åtgärder i samband med inköp eller offentlig upphandling anses som regel vara myndighetsutövning. Det innebär att frågor om stöd till enskilda näringsidkare i strid med kommunallagen (2017:725), åtgärder som innebär att kommunen ger bort eller säljer egendom under marknadsvärdet eller upphandlingsregler som inte följs i syfte att gynna någon faller utanför straffansvaret för tjänstefel. Inte heller andra straffbestämmelser omfattar nödvändigtvis allvarliga överträdelse som kan begås inom den offentliga förvaltningen i samband med offentlig upphandling eller annan förvaltning av allmänna medel. Exempelvis träffar bestämmelserna om tagande eller givande av muta (10 kap. 5 a och 5 b §§ brottsbalken) inte fall då en tjänsteman gynnar en lokal leverantör på orten, en släkting, en vän eller det egna bolaget utan att det innefattar utbyte, begäran eller erbjudande av en otillbörlig förmån. Samtidigt kan ansvarsutkrävande för t.ex. förskingring eller trolöshet mot huvudman vara uteslutet med anledning av de specifika rekvisit som ställs upp för de brotten.

Riksdagens ombudsmän (JO) har i flera tillsynsärenden gällande lag- och domstolstrots uttalat allvarlig kritik och samtidigt konstaterat att det saknas möjligheter att ingripa med åtal för tjänstefel eftersom det inte varit fråga om myndighetsutövning (se t.ex. JO:s beslut 2001-12-17, dnr 3497-2000 och beslut 2010-06-30, dnr 1170-2009). JO har då även framhållit att disciplinansvar varit uteslutet eftersom förtroendevalda inte heller omfattas av något sådant lagreglerat eller kollektivavtalsreglerat ansvarssystem.

Att det finns luckor i det straffrättsliga ansvaret av det slag som utredningen uppmärksammar är enligt regeringen allvarligt och riskerar att undergräva förtroendet för den offentliga förvaltningen. Det gäller inte minst i förhållande till lag- och domstolstrots eller då enskilda drabbas. Att offentliga tjänstemän eller förtroendevalda inte följer lagar eller domar skadar den allmänna tilltron till domstolarna, den offentliga förvaltningen och respekten för rättsstaten. Dessutom kan felaktiga ageranden vid en offentlig upphandling leda till stora ekonomiska skador för såväl det allmänna som de enskilda näringsidkare som

går miste om affärstillfällen, utan att det finns möjlighet att ingripa straffrättsligt. Som exempel framhåller Ekobrottsmyndigheten att det i dag faller utanför det straffbara området när någon med kopplingar till ett kriminellt nätverk infiltrerar offentlig verksamhet och berikar sig själv och nätverket genom att från ett företag som kontrolleras av nätverket köpa in tjänster eller varor till marknadspris i strid med jävsbestämmelser och upphandlingsregelverket. Därtill kommer att det disciplinära sanktionssystemet och andra arbetsrättsliga åtgärder inte omfattar exempelvis ledamöter i politiska församlingar.

Enligt regeringen är det i förhållande till bl.a. det ökade hotet från insiderverksamhet och infiltration i offentlig förvaltning väsentligt att säkerställa att rättsväsendet kan ingripa mot den typen av samhällshotande aktörer, även när det rör sig om gärningar som inte begåtts vid myndighetsutövning.

Flera remissinstanser befarar att ett utvidgat straffansvar kan skapa oro och rädsla för att t.ex. fatta beslut och att det kan påverka möjligheten att rekrytera medarbetare till offentlig verksamhet eller viljan att engagera sig som förtroendevald. Att kunna attrahera, rekrytera och behålla kompetent personal i offentlig verksamhet är enligt regeringen av avgörande betydelse för att kunna upprätthålla hög kvalitet i den offentliga förvaltningen. Det är vidare väsentligt för demokratin att medborgare fortsatt vill engagera sig i egenskap av förtroendevalda. Enligt regeringen bör dock de risker för oro och rädsla samt möjliga följder av ett utvidgat straffansvar som lyfts fram i dessa avseenden inte överdrivas. Som några remissinstanser framhåller skulle ett utvidgat straffansvar i stället kunna bidra till att stärka förtroendet för den offentliga verksamheten. Därmed skulle det snarare förbättra rekryteringsförutsättningarna. Ett utvidgat straffansvar kan dessutom enligt regeringen, i stället för att leda till oro och rädsla, ge tjänstemännen en stärkt ställning gentemot otillbörliga påtryckningar och stärka förvaltningens självständighet.

Regeringen anför avslutningsvis att det även finns goda skäl att mot bakgrund av Sveriges internationella åtaganden utvidga straffansvaret för missbruk av offentlig ställning.

En ny straffbestämmelse om missbruk av offentlig ställning

Regeringen föreslår att det ska införas en ny straffbestämmelse med beteckningen missbruk av offentlig ställning i 20 kap. 2 § brottsbalken. Straffbestämmelsen ska omfatta den som vid utövandet av offentlig tjänst, offentligt uppdrag eller annan offentlig verksamhet, i strid med lag eller annan författning vidtar eller underlåter att vidta en åtgärd för att få en otillbörlig förmån eller för att någon annan ska få en sådan förmån eller för att otillbörligt missgynna någon annan.

Regeringen anför att den nya straffbestämmelsen bör vara utformad så att den omfattar alla som utövar offentlig tjänst, offentligt uppdrag eller annan offentlig verksamhet. En sådan utformning ligger enligt regeringen också i linje med den internationella regleringen på området som omfattar alla personer som innehar en lagstiftande, verkställande, administrativ eller

judiciell ställning (artiklarna 2 och 19 i FN:s konvention mot korruption). Straffansvaret bör endast omfatta gärningar som har anknytning till utövandet av tjänsten, uppdraget eller den offentliga verksamheten. Däremot bör åtgärder som en person vidtar utan koppling till hans eller hennes tjänsteutövning eller uppdrag, som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, såsom interna förseelser och ageranden som bryter mot de arbetsrättsliga regelverken, falla utanför bestämmelsens tillämpningsområde. För den typen av agerande, liksom förseelser som bryter mot kollektivavtal, interna föreskrifter eller mot anställningsavtalet, är de arbetsrättsliga sanktionerna mer ändamålsenliga. Ett exempel kan vara att ett skyddsombud hindras från att delta vid planeringen av nya eller ändrade arbetslokaler i strid med arbetsmiljölagen (1977:1160). Inte heller omfattas olika former av olovligt brukande av arbetsgivarens saker, om brukandet inte har något samband med utövandet tjänsten. Det innebär att straffansvaret bör gälla ”vid utövandet av offentlig tjänst, offentligt uppdrag eller annan offentlig verksamhet”.

Enligt regeringen är avsikten med den nya straffbestämmelsen att den ska fånga in de straffvärda ageranden som i dag faller utanför det straffbara området. Gemensamt för dessa fall är att de avser uppsåtliga gärningar i strid med lag eller annan författning. Straffbestämmelsen bör därför omfatta gärningar ”i strid med lag eller annan författning”. Det kan handla om att åsidosätta regler som föreskriver eller förbjuder en viss åtgärd men det kan också avse åsidosättande av regler av mer generell karaktär som t.ex. rör handläggningen av ärenden. Någon uttömmande uppräknning av regelöverträdelser som kan träffas av bestämmelsen låter sig enligt regeringen inte göras. Det kan exempelvis vara att någon i strid med bestämmelser om jäv i förvaltningslagen (för den statliga förvaltningen) eller i kommunallagen (för den kommunala och regionala förvaltningen) deltar i handläggningen av ett ärende trots att han eller hon har personliga intressen i saken eller att någon gynnar eller missgynnar ett visst företag vid tilldelning av ett kontrakt i strid med upphandlingsregelverket. Vilken regel som åsidosätts har betydelse för den otillbörlighetsbedömning som ska göras i förhållande till förmånen eller missgynnandet. Det är då bl.a. av betydelse hur central regeln som åsidosätts är för den offentliga verksamheten och om åtgärden är tydligt förtroende-skadlig.

Regeringen konstaterar att till skillnad från vad som gäller enligt straffbestämmelsen om tjänstefel kommer den nya straffbestämmelsen inte omfatta oaktsamt agerande. Genom kravet på att gärningen ska ha skett ”i strid med lag eller annan författning” tydliggörs att det inte är fråga om att införa ett straffrättsligt ansvar för felbedömningar eller för situationer där vad som utgör gällande rätt är osäkert, utan för uppsåtligt åsidosättande av lag eller annan författning. Oaktsamma eller grovt oaktsamma handlingar eller att någon försökt men misslyckats med att fullgöra sitt åtagande att agera i enlighet med lag eller författning ska alltså inte leda till straffansvar. Det kan vara missbruk av det offentliga uppdraget inte endast genom ett aktivt handlande, utan även genom en s.k. underlåtenhet att agera. Exempelvis kan att agera i enlighet med

lag eller författning i vissa fall innebära en skyldighet att vara verksam. En underlåtenhet att handla kan vara nog så allvarlig som ett aktivt agerande. Straffansvaret bör därför enligt regeringen omfatta den som uppsåtligen i strid med lag eller annan författning ”vidtar eller underlåter att vidta en åtgärd”.

Regeringen anför vidare att för att endast straffvärda handlingar ska träffas av ansvaret bör det förutsättas ett visst syfte med gärningen. I likhet med vad som gäller för flera korruptionsbrott föreslår utredningen att straffansvaret ska avse fall där syftet med handlingen eller underlåtenheten är att uppnå en ”otillbörlig förmån för sig själv eller för annan”. Syftet med handlingen ska också kunna vara att ”otillbörligt missgynna annan”. Regeringen instämmer i utredningens förslag men anser att det är lämpligare att i lagtexten använda ”få” i stället för ”uppnå”. Bedömningen av om en förmån är otillbörlig bör göras med beaktande av samtliga omständigheter och utifrån det intresse som bestämmelsen avser att skydda, dvs. okorrumpad tjänsteutövning och allmänhetens förtroende för den offentliga verksamheten. Förmånen kan ofta röra sig om materiella förmåner med ekonomiskt värde, men även förmåner av immateriell natur kan komma i fråga, såsom rekommendationer eller betyg. Rekvisitet bör som regel anses uppfyllt i och med att någon åsidosätter lag eller författning för att få en förmån som egentligen inte skulle ha tillkommit mottagaren. Även åtgärder i strid med lagbestämmelser vid offentlig upphandling kan som utgångspunkt sägas leda till förtroendeskadorna och därmed i regel anses vara otillbörliga. Detsamma gäller sådana gärningar inom ramen för rättsväsendet. Samtliga omständigheter som omger gärningen ska dock beaktas. Det är då av betydelse hur förtroendeskadlig åtgärden är. Vid den bedömningen kan det bl.a. vara relevant hur central den lag eller författning som åsidosätts är för den offentliga verksamheten. Det bör också vara relevant att det rör sig om en åtgärd eller underlåtenhet att vidta en åtgärd, som har betydelse för enskilda med relativt sett mer begränsade resurser att kräva sin rätt eller att freda sig från otillbörliga åtgärder. En sådan gärning bör enligt regeringen i allmänhet anses vara mer förtroendeskadlig.

Att gärningen ska ha begåtts ”för att få en otillbörlig förmån eller för att någon annan ska få en sådan förmån” eller ”för att otillbörligt missgynna någon annan” innebär vidare att det för straffansvar krävs att förmånen eller missgynnandet står i ett visst samband med överträdelsen av lag eller författning. Om överträdelsen inte objektivt sett kan anses ha ett sådant samband med förmånen eller missgynnandet bör straffansvar enligt bestämmelsen inte komma i fråga. Enligt regeringen bör exempelvis straffansvar inte aktualiseras om det framstår som helt avlägset att agerandet i sig skulle kunna leda till en otillbörlig förmån, som när en åtgärd vidtas i syfte att i framtiden möjligen kunna leda till exempelvis bättre förutsättningar för befordran eller att få en annan anställning.

Straffskalor och grovt missbruk av offentlig ställning

Regeringen föreslår att straffet för missbruk av offentlig ställning ska vara böter eller fängelse i högst två år. Det ska införas en grov grad av brottet som

ska ges beteckningen grovt missbruk av offentlig ställning. Straffet för grovt missbruk av offentlig ställning ska vara fängelse i lägst ett år och sex månader och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det enligt regeringens förslag särskilt beaktas om

1. gärningen innefattat missbruk av särskilt ansvarsfull ställning eller har begåtts inom ramen för verksamhet av särskild vikt
2. värdet av förmånen har varit betydande eller gärningen har medfört betydande vinning eller avsevärd skada
3. gärningen har ingått i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt eller
4. gärningen annars varit av särskilt farlig art.

Vidare föreslår regeringen att skyldigheten att åtalsanmäla i lagen om offentlig anställning (LOA) ska omfatta även missbruk av offentlig ställning och grovt missbruk av offentlig ställning.

Regeringen anför att straffbestämmelsen om missbruk av offentlig ställning kan träffa ageranden av vitt skilda slag. Det är viktigt att det vid straffvärdebedömningen finns möjlighet att göra en nyanserad bedömning som tar hänsyn till omständigheterna kring brottet. Regeringen anser därför att det bör införas en grov form av missbruk av offentlig ställning för att fånga upp de allvarligaste fallen.

I lagrådsremissen Dubbla straff för brott i kriminella nätverk och skärpta straffskalor föreslogs att minimistraffet för grovt tagande av muta och grovt givande av muta ska höjas från fängelse i sex månader till fängelse i ett år och sex månader. Det föreslogs vidare att minimistraffet för bl.a. grov förskingring och grov trolöshet mot huvudman ska höjas från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Eftersom Lagrådet granskade lagrådsremissen parallellt med behandlingen av förslagen i den proposition som nu är aktuell finns det, som Lagrådet konstaterar, ett behov av att beakta även Lagrådets synpunkter på straffskalorna för bl.a. mutbrotten i det lagstiftningsärendet. I likhet med vad regeringen där framhåller om de grova mutbrotten finns det skäl att se allvarigare på grovt missbruk av offentlig ställning än de nämnda förmögenhetsbrotten. Lagrådet anser att bedömningen att straffvärdet för de grova mutbrotten bör ligga högre än straffvärdet för grov förskingring och grov trolöshet mot huvudman i sig är godtagbar. Lagrådet avstyrker emellertid förslaget om att höja minimistraffet till ett år och sex månader, men anser att det redovisats godtagbara skäl för en höjning till fängelse i ett år. Som redogörs för i propositionen Dubbla straff för brott i kriminella nätverk och skärpta straffskalor (prop. 2025/26:218) anser regeringen dock att det finns tillräckliga skäl för att motivera en höjning av minimistraffet för grovt tagande av muta och grovt givande av muta till fängelse i ett år och sex månader. I linje med det anser regeringen att straffskalan för grovt missbruk av offentlig ställning bör vara fängelse i lägst ett år och sex månader och högst sex år.

Utredningens förslag om mutbrott, inklusive skärpta straffskalor, bereds enligt regeringen vidare i Regeringskansliet. Eftersom regeringen vid jämförelse mellan brotten missbruk av offentlig ställning, givande av muta och tagande av muta anser att straffskalorna för dessa brott huvudsakligen bör stämma överens med varandra kan det finnas anledning att i det sammanhanget återkomma till frågan om skärpta straffskalor även för missbruk av offentlig ställning.

Regeringen anför vidare att genom att ange kvalifikationsgrunder för grovt brott skapas förutsättningar för att försvårande omständigheter ska få ett tydligt genomslag i rättstillämpningen. Uttryckliga kvalifikationsgrunder ger enligt regeringen också ökad förutsebarhet och bättre vägledning för den som ska tillämpa bestämmelsen, vilket leder till en ökad enhetlighet i rättstillämpningen. Det finns därför skäl att ange omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt. Regeringen bedömer att de kvalifikationsgrunder som gäller för grovt givande av muta och grovt tagande av muta i huvudsak även är relevanta för missbruk av offentlig ställning. Till att börja med bör det därför särskilt beaktas om gärningen innefattat missbruk av särskilt ansvarsfull ställning vid bedömningen av om ett brott ska anses vara grovt. Som utredningen redogör för är det emellertid inte bara ställningen som är av betydelse för gärningens allvar utan även den verksamhet som gärningspersonen verkar inom. I detta avseende utmärker sig enligt regeringen vissa verksamheter särskilt. Det gäller inte minst samhällets centrala beslutsfunktioner inom riksdag och regering men även domstolar och andra centrala myndigheter. Regeringen är emellertid inte övertygad om utredningens förslag att dessa verksamheter bör benämnas ”särskilt samhällsviktig verksamhet”, mot bakgrund av att samhällsviktig verksamhet redan har en förhållandevis etablerad innebörd inom andra områden som inte stämmer överens med det som nu avses. I lagrådsremissen anförde regeringen därför att ett lämpligare alternativ är att använda uttrycket ”verksamhet av särskild betydelse”. Lagrådet anser dock att det uttrycket är något oprecist och vidare än de slag av verksamhet som angetts som exempel och föreslår att det ersätts med ”verksamhet av särskild vikt”. Regeringen instämmer i att det är ett lämpligare alternativ att använda det uttryck Lagrådet föreslår. Sammantaget innebär detta att regeringen anser att det bör införas kvalifikationsgrunder som avser fall där gärningen innefattat missbruk av särskilt ansvarsfull ställning eller har begåtts inom ramen för verksamhet av särskild vikt.

Enligt regeringen ger en kvalifikationsgrund som tar sikte på att värdet av förmånen varit betydande eller gärningen medfört betydande vinning eller avsevärd skada tillräcklig vägledning till när ett brott ska bedömas som grovt, och kvalifikationsgrunden bör därför endast omfatta dessa delar. Dessutom bör omständigheten att gärningen ingått i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt omfattas. Sådana gärningar, som t.ex. kan ta sig uttryck som infiltration i offentlig verksamhet, kan i vissa fall vara systemhotande. Slutligen bör det enligt regeringen finnas en kvalifikationsgrund som kan fånga upp omständigheter som gör brottet samhällsfarligt men som inte faller

in under någon av de övriga grunderna. Vid bedömningen av om brottet är grovt bör det därför särskilt beaktas om gärningen annars varit av särskilt farlig art.

Åtalsanmälan enligt lagen om offentlig anställning

När en arbetstagare inom staten ska anmälas till åtal regleras i 22 § lagen (1994:260) om offentlig anställning (LOA). Det ska bl.a. för tjänstefel och vissa mutbrott anmälas till åtal om det finns skäligen misstanke för ett sådant brott som en enskild begått i sin anställning, oavsett vilken påföljd det kan antas leda till. Regeringen anser att bestämmelsen bör kompletteras med missbruk av offentlig ställning och grovt missbruk av offentlig ställning.

Regeringen framhåller att det för skyldigheten att anmäla till åtal enligt 22 § LOA inte krävs vare sig att det är styrkt att arbetstagaren har begått ett brott eller ens att det är sannolikt. Redan när en anställd är skäligen misstänkt för de aktuella brotten i bestämmelsen finns det en anmälningsskyldighet. När en åtgärd har vidtagits för att åtal ska väckas får arbetsgivaren inte inleda eller fortsätta ett disciplinärt förfarande med anledning av det som föranlett åtgärden (18 § LOA).

Regeringen anför att den föreslagna straffbestämmelsen omfattar gärningar som tidigare har kunnat beivras på arbetsrättslig väg och utrymmet för det arbetsrättsliga ansvaret kommer genom det utvidgade straffansvaret att minska något. Genom den föreslagna skyldigheten att åtalsanmäla fall när någon är skäligen misstänkt för att i sin anställning ha gjort sig skyldig till missbruk av offentlig ställning eller grovt missbruk av offentlig ställning tydliggörs för myndigheterna att åtal har företräde framför ett disciplinärt förfarande. Det bör dock fortsatt finnas ett relativt stort tillämpningsområde för det arbetsrättsliga disciplinansvaret och övriga arbetsrättsliga åtgärder. Brott mot anställningsavtalet, kollektivavtal eller interna föreskrifter kommer fortsättningsvis att kunna beivras på arbetsrättslig väg. Detsamma gäller förseelser som rör förhållandet mellan arbetsgivaren och arbetstagaren och sådana gärningar som annars faller utanför straffansvar, såsom oaktsamma gärningar som inte begås vid myndighetsutövning eller gärningar där syftet inte varit att otillbörligt gynna eller missgynna någon.

Straffet för grovt tjänstefel höjs

Regeringen föreslår att minimistraffet för grovt tjänstefel ska höjas från fängelse i sex månader till fängelse i ett år och sex månader. Regeringen gör vidare bedömningen att maximistraffet för tjänstefel inte bör ändras. Inte heller bör enligt regeringen kvalifikationsgrunderna för grovt tjänstefel ändras i sak. Detsamma gäller bestämmelsen om ringa gärningar.

Regeringen konstaterar att den nuvarande straffskalan för tjänstefel av normalgraden är böter eller fängelse i högst två år och för grovt tjänstefel är den fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Straffskalan ändrades senast 1989. Regeringen anser att det finns skäl att se betydligt allvarigare på grova

tjänstefel än vad den nuvarande straffskalan ger uttryck för. Den typ av tjänstefel som rubriceras som grova sådana ageranden kan orsaka stor skada för såväl det allmänna som enskilda samt allvarligt påverka medborgarnas förtroende för det offentliga. Straffskalan för grovt tjänstefel bör därför enligt regeringen skärpas för att bättre avspegla brottets allvar.

När det gäller hur mycket minimistraffet ska höjas för grovt tjänstefel anför regeringen att Utredningen om straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel i sitt betänkande (SOU 2025:87) föreslår att minimistraffet ska höjas till fängelse i två år. Straffreformutredningen föreslår däremot i sitt betänkande (SOU 2025:66) att minimistraffet ska höjas till fängelse i ett år.

Regeringen konstaterar att det vid bestämmande av straffskalan för ett visst brott ska göras en jämförelse med straffskalan för andra brottstyper med liknande skyddsintressen. Det finns enligt regeringen anledning att hantera frågan om straffskalor för tjänstefel och grovt tjänstefel utifrån de ändringar som föreslås avseende det straffrättsliga området i stort och de förslag som lämnas om skärpta straffskalor av Straffreformutredningen. Enligt regeringen ligger det närmast till hands att för tjänstefel göra jämförelser med straffskalorna för givande av muta och tagande av muta och det nya brottet missbruk av offentlig ställning. Dessa brott avser också att skydda intressen såsom korrekt maktutövning, korrekt förvaltning av offentliga medel och allmänhetens förtroende för det offentliga. I propositionen Dubbla straff för brott i kriminella nätverk och skärpta straffskalor (prop. 2025/26:218) föreslås att minimistraffet för grovt tagande av muta och grovt givande av muta ska höjas från fängelse i sex månader till fängelse i ett år och sex månader. Detta är den straffskala som också föreslås för grovt missbruk av offentlig ställning. Bakom Straffreformutredningens förslag om ett minimistraff för grovt tjänstefel om ett års fängelse ligger, utöver jämförelsen med mutbrotten, jämförelser med de föreslagna straffskalorna för grov förskingring och grov trolöshet mot huvudman, som båda föreslås uppgå till fängelse i ett år. Eftersom det vid grova tjänstefel rör sig om brott som hotar centrala allmänna intressen anser regeringen dock att straffskalan snarare bör utformas i jämförelse med straffskalan för mutbrotten än med förmögenhetsbrotten. Straffskalan för grovt tjänstefel bör därför enligt regeringen vara fängelse i lägst ett år och sex månader och högst sex år.

Missbruk av offentlig ställning, tjänstefel och andra straffbestämmelser

Regeringen föreslår att tjänstefel ska vara subsidiärt till andra brott som är belagda med samma eller strängare straff. Missbruk av offentlig ställning ska vara subsidiärt till tjänstefel.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2026.

Regeringen gör bedömningen att det inte behövs några särskilda övergångsbestämmelser i fråga om straffbestämmelserna. Inte heller i övrigt behövs det några övergångsbestämmelser.

Konsekvenser av förslagen

Regeringen bedömer att förslagen medför ökade kostnader för Kriminalvården och anslaget Rättsliga biträden m.m. och anför att den i budgetpropositionen för 2026 har föreslagit att medel tillförs för att finansiera dessa kostnader. I övrigt bedömer regeringen att de kostnadsökningar som förslagen medför inte är större än att de kan hanteras inom berörda myndigheters befintliga ekonomiska ramar. Regeringen anför vidare att förslagen förväntas leda till positiva effekter för det brottsbekämpande arbetet och till att stärka förtroendet för den offentliga verksamheten.

Regeringens redovisning av tillkännagivandet

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att det bör göras en översyn av lagstiftningen om tjänstefel med inriktningen att det straffbara området ska utvidgas och att lagstiftningen bör anpassas till dagens förhållanden och ge ett modernt och tydligt straffrättsligt skydd för den offentliga verksamheten och medborgarnas rättssäkerhet (bet. 2017/18:KU37 s. 36 f., rskr. 2017/18:229). Regeringen anser att tillkännagivandet, som behandlas i avsnitt 5.2 och 5.3 i propositionen, är tillgodosett genom förslaget och därmed slutbehandlat.

Motionerna

Avslag på propositionen

I kommittémotionerna 2025/26:4107 av Samuel Gonzalez Westling m.fl. (V) och 2025/26:4116 av Mats Berglund m.fl. (MP) föreslås att riksdagen avslår propositionen i dess helhet. Samma yrkande finns i motion 2025/26:4123 av Daniel Riazat m.fl. (-).

Missbruk av offentlig ställning

I kommittémotionerna 2025/26:4099 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 1 och 2025/26:4112 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1 föreslås att riksdagen avslår propositionen i den del det gäller införandet av brotten missbruk av offentlig ställning respektive grovt missbruk av offentlig ställning (20 kap. 2 § brottsbalken och 22 d § lagen om offentlig anställning).

Undantag för tvingande samhällsintresse

I kommittémotion 2025/26:4099 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att det givet att förslaget om

brottet missbruk av offentlig ställning antas bör införas en ventil för situationer när det finns ett tvingande samhällsintresse.

Utvärdering av straffskärpningen för grovt tjänstefel

I kommittémotion 2025/26:4112 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att genomföra en utvärdering av den föreslagna straffskaleändringen.

Utskottets ställningstagande

Lagförslaget

Regeringens förslag om ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar syftar till att stärka skyddet mot maktmissbruk, korruption och otillåten påverkan inom offentlig verksamhet genom ett effektivt system för individuellt ansvarsutkrävande när felaktigheter begås. Utskottet instämmer i att det nuvarande straffrättsliga regelverket har luckor som riskerar att undergräva förtroendet för den offentliga förvaltningen. Utskottet instämmer även i att det finns ett behov av att utvidga det straffrättsliga ansvaret som tar sikte på missbruk av offentlig ställning och som inte är begränsat till myndighetsutövning. Utskottet ser därför positivt på att regeringen nu har överlämnat den aktuella propositionen.

När de gäller de motionsyrkanden som går emot lagförslaget vill utskottet anföra följande.

Utskottet konstaterar inledningsvis att även om det i dag finns ett system för individuellt ansvarsutkrävande genom straffrätt, skadeståndsrätt och arbetsrätt samt att offentligt anställda står under granskning av Riksdagens ombudsmän (JO) och Justitiekanslern (JK) och i förekommande fall kommunala revisorer, finns det ett behov av att vidta ytterligare åtgärder mot missbruk av offentlig ställning. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att den straffrättsliga lagstiftningen som avser olika typer av missbruk av det offentliga uppdraget inte i alla delar är anpassad till dagens förhållanden. Som regeringen anför har en återkommande kritik varit att den nuvarande straffrättsliga regleringen inte träffar fall av missbruk av allmänna medel när det saknas samband med myndighetsutövning. Inte heller åtgärder i samband med inköp eller offentlig upphandling anses som regel vara myndighetsutövning. Vidare kan sådana fall då en tjänsteman gynnar en lokal leverantör på orten, en släkting, en vän eller det egna bolaget utan att det innefattar utbyte, begäran eller erbjudande av en otillbörlig förmån undgå straffansvar. Utskottet anser att det är angeläget att sådana situationer ska kunna omfattas av ett individuellt straffansvar. Vikten av detta och att stärka förtroendet för den offentliga verksamheten överväger enligt utskottet de risker med förslaget som lyfts fram av remissinstanser och i följdmotioner.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det nya brottet missbruk av offentlig ställning även bör omfatta förtroendevalda och noterar att OECD

i en rapport från 2025 rekommenderar Sverige att bl.a. utvidga tjänstefelsansvaret till att omfatta såväl tjänstemän som ledamöter i politiska församlingar.

Sammantaget anser utskottet att det finns behov av att införa ett nytt gradindelad brott i brottsbalken.

När det gäller utformningen av bestämmelsen om missbruk av offentlig ställning och grovt missbruk av offentlig ställning anser utskottet att bestämmelsen är väl avvägd och avgränsad. Utskottet noterar även att regeringen har följt Lagrådets synpunkter.

När det slutligen gäller minimistraffet för grovt tjänstefel instämmer utskottet i regeringens bedömning att det finns skäl att se allvarigare på grova tjänstefel än vad den nuvarande straffskalan ger uttryck för och att grova tjänstefel kan orsaka stor skada för såväl det allmänna som enskilda samt allvarligt påverka medborgarnas förtroende för det offentliga. Utskottet anser därför att det finns skäl att höja minimistraffet till fängelse i ett år och sex månader. Utskottet noterar även att regeringen anför att den avser att återkomma när det gäller korruptionsbrotten i 10 kap. brottsbalken.

Sammantaget ställer sig utskottet bakom regeringens lagförslag av de skäl som redogörs för i propositionen. Utskottet avstyrker därför motionerna 2025/26:4107 (V), 2025/26:4116 (MP), 2025/26:4123 (-), 2025/26:4099 (S) yrkande 1 och 2025/26:4112 (C) yrkande 1.

Slutligen har utskottet inte några invändningar mot hur regeringen har redovisat riksdagens tillkännagivande i propositionen.

Lagstiftningens framtida utformning och utvärdering av straffskärpningen

När det gäller motion 2025/26:4099 (S) yrkande 2 om att införa en undantagsbestämmelse för situationer när det finns ett tvingande samhällsintresse vill utskottet anföra följande. Regeringen anför i propositionen att det för straffansvar ska finnas en specifik avsikt med gärningen, dvs. ett s.k. avsiktssuppsåt. Regeringen anför vidare att avsiktssuppsåtet utgör en betydelsefull och ändamålsenlig avgränsning av straffbestämmelsens tillämpningsområde. Om den lagstridiga åtgärden vidtas eller underlåts av enbart ett annat skäl än ”för att få en otillbörlig förmån eller för att någon annan ska få en sådan förmån” eller ”för att otillbörligt missgynna någon annan” är rekvisitet enligt regeringen inte uppfyllt (se propositionen s. 27 f.).

Utskottet delar regeringens bedömning att avsiktssuppsåtet utgör en betydelsefull och ändamålsenlig avgränsning av straffbestämmelsens tillämpningsområde och ser inte något behov av att införa en undantagsbestämmelse för tvingande samhällsintresse. Den exakta avgränsningen för straffbestämmelsens tillämpningsområde får utvecklas i praxis. Utskottet finner sammanfattningsvis att motionsyrkandet bör avslås.

När det gäller motion 2025/26:4112 (C) yrkande 2 om att genomföra en utvärdering av den föreslagna straffskaleändringen av minimistraffet för grovt

tjänstefel finner utskottet inte skäl att i nuläget tillstyrka förslaget om en sådan utvärdering. Därmed avstyrks motionsyrkandet.

Reservationer

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:4107 av Samuel Gonzalez Westling m.fl. (V),

2025/26:4116 av Mats Berglund m.fl. (MP) och

2025/26:4123 av Daniel Riazat m.fl. (-).

Ställningstagande

Jag delar regeringens uppfattning att korruption, maktmissbruk och otillåten påverkan i offentlig verksamhet måste bekämpas kraftfullt. För att göra detta måste lagstiftningen vara träffsäker, rättssäker och proportionerlig. Regeringens förslag om ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar lever dock inte upp till dessa krav.

Flera remissinstanser har avstyrkt förslaget och anför att det redan i dag finns ett väl etablerat system för ansvarsutkrävande genom straffrätt, arbetsrätt, disciplinansvar och tillsyn. Dagens problem i offentlig verksamhet löses inte genom att flytta över ett större straffrättsligt ansvar på enskilda tjänstepersoner. Tvärtom riskerar fokus att då flyttas från bristande organisation, otillräckliga resurser och svaga kontrollsystem till den enskilda handläggaren. För att bekämpa korruption behövs i stället bättre kontrollmekanismer hos myndigheterna, liksom mer förebyggande arbete med utbildningsinsatser. Jag välkomnar ökade kontroller och en ökad transparens för att upptäcka felaktigheter och brottslighet i samband med t.ex. upphandlingar och utförsäljning av gemensam egendom.

Ett utvidgat straffansvar kan dessutom skapa oro bland anställda och rädsla för att delta i handläggning eller fatta beslut samt leda till rekryteringsproblem. Det kan också leda till minskad effektivitet och handlingskraft samt bli kontraproduktivt om arbetstagare i högre utsträckning än i dag kommer att dölja misstag i stället för att åtgärda dem. Det riskerar i sin tur att ge längre handläggningstider, mer detaljstyrning och sämre möjligheter att rekrytera och behålla kompetent personal i offentlig sektor.

Jag anser vidare att den föreslagna bestämmelsen om missbruk av offentlig ställning fått en alltför vid och otydlig utformning som riskerar att skapa osäkerhet om vilka handlingar som faktiskt är straffbara och som öppnar för

svåra gränsdragningar. Det är inte en hållbar väg i straffrätten. Som remissinstanserna Landsorganisationen i Sverige (LO) och Sveriges akademikers centralorganisation (Saco) varnar för kan förslaget bli oproportionerligt i förhållande till de problem som utredningen har identifierat, och Tjänstemännens centralorganisation (TCO) pekar på risken för godtyckliga bedömningar och ett större tryck på rättsväsendet.

Avslutningsvis konstaterar jag att en stark demokrati behöver självständiga och professionella tjänstepersoner som vågar använda sin kunskap och sitt omdöme, inte en ordning som driver fram tystnadskultur och defensivt beslutsfattande.

Sammanfattningsvis anser jag att regeringens förslag inte kommer att lösa dagens problem i offentlig verksamhet och att den föreslagna bestämmelsen inte är utformad på ett rättssäkert sätt. Jag anser därför att regeringens förslag bör avslås.

2. Missbruk av offentlig ställning, punkt 2 (S, V, C, MP)

av Teresa Carvalho (S), Heléne Björklund (S), Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S), Gudrun Nordborg (V), Ulrika Liljeberg (C), Ulrika Westerlund (MP) och Lars Isacson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår

- a) regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken i de delar det avser 20 kap. 2 §,
- b) regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning.

Därmed bifaller riksdagen motionerna 2025/26:4099 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 1 och 2025/26:4112 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1 och avslår proposition 2025/26:217 punkterna 1 i denna del och 2.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen bör avslå regeringens förslag i den del det gäller införandet av brotten missbruk av offentlig ställning respektive grovt missbruk av offentlig ställning (20 kap. 2 § brottsbalken och 22 d § lagen om offentlig anställning). Vi utvecklar våra skäl för detta i våra särskilda yttranden 1, 2 och 3.

3. Undantag för tvingande samhällsintresse, punkt 4 (S, V)

av Teresa Carvalho (S), Heléne Björklund (S), Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S), Gudrun Nordborg (V) och Lars Isacson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:4099 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

En särskild fråga för det nya brottet missbruk av offentlig ställning gäller behovet av en ventil för situationer när det handlar om tjänstemän som bryter mot upphandlingsregelverket till följd av att det finns ett s.k. tvingande samhällsintresse. Detta kan t.ex. ske på grund av att man inom en myndighet påbörjar en upphandling för sent eller av något annat skäl hamnar i ett nödläge och behöver direktupphandla för att inte något samhällsintresse ska hotas.

Ett aktuellt och illustrativt exempel på en sådan situation är Region Stockholms direktupphandling av ambulanshelikoptrar där regionen riskerade att hamna i en situation där patienter med livshotande tillstånd inte skulle kunna få vård om man inte bröt mot regelverket. Regionens hantering har prövats i domstol som slog fast att det rörde sig om en otillåten direktupphandling – för vilket regionen tvingades betala upphandlingsskadeavgift – men att avtalet ändå skulle bestå till följd av hänsyn till det tvingande samhällsintresset. Vi anser att det i en sådan typ av situation är orimligt om enskilda tjänstemän kan dömas till straffansvar.

Regeringen skriver i propositionen att en förutsättning för det nya straffansvaret är att gärningen ska ha skett ”uppsåtligen i strid med lag eller annan författning”. Det innebär att direkta rättsliga felbedömningar faller utanför det straffbara området. Det krävs också att gärningspersonen vidtagit eller underlåtit att vidta åtgärden ”för att få en otillbörlig förmån eller för att någon annan ska få en sådan förmån” alternativt ”för att otillbörligt missgynna någon annan”. Detta krav ska enligt propositionen inte vara begränsat till egennyttiga syften utan anses uppfyllt om någon medvetet åsidosätter lag ”för att någon ska få” en förmån som utan åtgärden inte hade tillkommit honom eller henne.

Vi anser att det finns ett behov av förtydliganden i lagstiftningen. Det finns annars en risk för att exempel likt det med ambulanshelikoptrarna i Region Stockholm kan falla inom straffansvaret eftersom det inte i strikt mening rör sig om en felbedömning och inköpet gynnar den vinnande parten och missgynnar andra leverantörer. Regeringen bör därför återkomma med ett

förtydligande eller en ventil som klargör att enskilda tjänstemän under sådana förutsättningar inte ska kunna dömas till straffansvar.

4. Utvärdering av straffskärpningen för grovt tjänstefel, punkt 5 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:4112 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag vill lyfta fram problematiken när det gäller den kaskad av lagändringar som kommit inom straffrätten under mandatperioden och som har mötts av hård kritik från bl.a. Lagrådet. Det finns ett stort behov av genomlysning av regeringens rättspolitiska reformer. Gång på gång under mandatperioden har jag belyst vikten av att upprätthålla centrala rättsprinciper, lyssna på rättsväsendets expertis och utvärdera konsekvenserna av ny lagstiftning innan ytterligare reformer genomförs. Regeringen måste börja lyssna på Sveriges juridiska profession, lärosäten, rättsväsen, civilsamhällsorganisationer och expertmyndigheter. Jag vill därför att det görs en utvärdering av den föreslagna straffskaleändringen av minimistraffet för grovt tjänstefel och hur den förhåller sig till såväl Sveriges grundläggande straffrättsliga principer och befintliga straffrättsliga system.

Särskilda yttranden

1. Missbruk av offentlig ställning, punkt 2 (S, V)

Teresa Carvalho (S), Heléne Björklund (S), Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S), Gudrun Nordborg (V) och Lars Isacsson (S) anför:

Vi delar regeringens oro för hoten mot svensk förvaltning och håller med om att det behöver vidtas politiska åtgärder för att stärka allmänhetens förtroende för denna. Dessvärre träffar regeringens förslag om att införa ett nytt straffansvar fel. Införandet av det nya brottet missbruk av offentlig ställning kommer inte att få de konsekvenser som regeringen påstår. Förslaget riskerar tvärtom att allvarligt förvärra flera av dagens problem. Grundproblemet med regeringens förslag är att det inte utgår från hur de växande hoten mot den offentliga förvaltningen och allmänhetens förtroende egentligen ser ut.

De senaste åren har vi sett en oroväckande utveckling när det gäller hoten mot den svenska förvaltningen. Det handlar om tre orsaker, som är delvis oberoende av varandra.

Det första, och mest allvarliga hotet, rör offentliganställdas ökade utsatthet för våld, hot och trakasserier. Det handlar om en kriminalitet som syftar till att skrämja de anställda till att vidta eller underlåta att vidta tjänsteåtgärder eller fatta korrekta beslut.

Det andra hotet handlar om en ökad risk för korruption och otillåten påverkan. Även på detta område har problemen vuxit de senaste åren och har drivits på av framför allt den växande organiserade brottsligheten.

Det tredje hotet rör utmaningar med en växande byråkrati och inom vissa områden minskad effektivitet. Det här är en komplex utveckling som återspeglar en bredare samhällstrend där alltmer tid används för administrativt arbete. Likaså har det under de senaste åren skett en s.k. juridifiering där frågor som tidigare betraktades som politiska allt oftare har blivit upp till tjänstemän att själva hantera.

Vi anser att regeringens förslag inte kommer att lösa något av dessa hot och problem. Här är det viktigt att påminna sig om att det straffrättsliga ansvaret för tjänstefel endast är en mindre del av hela sanktionssystemet vad gäller offentlig misskötsel. Begår en anställd eller förtroendevald ”vanliga” brott, som t.ex. stöld, bedrägeri eller förskingring, döms personen för det även om det sker på jobbet. Därutöver finns det arbetsrättsliga sanktionssystemet med disciplinåtgärder som varning och löneavdrag liksom ytterst omplacering och uppsägning. Hela detta samlade sanktionssystem utreddes så sent som 2021 och befanns då generellt sett ändamålsenligt.

När det gäller specifikt frågorna om infiltration, korruption och otillåten påverkan vid offentliga inköp är det samtidigt tydligt att dessa regler inte är tillräckliga. Det var bakgrunden till att den tidigare, socialdemokratiskt ledda, regeringen i juli 2022 tillsatte Utredningen om åtgärder mot otillåten påverkan

och korruption. Denna utredning lades dock ned av den nuvarande regeringen som i stället tillsatte Utredningen om straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel. Bytet innebar att lagstiftningsarbetet kraftigt försenades. Bland de förslag som regeringens utredning i juli 2025 till slut presenterade var många intressanta, bl.a. en helt ny korruptionsstrafflag, en skärpt straffskala för mutbrott samt vissa nya brottsrubriceringar. Det är dock inte dessa förslag som regeringen nu väljer att ta vidare. För oss är det en svårbegriplig fel-prioritering att regeringen väljer att gå fram med ett utvidgat straffansvar för tjänstemän men samtidigt inte går vidare med de förslag som handlar om korruptionsbrotten i 10 kap. brottsbalken.

Förslaget om att införa det nya brottet missbruk av offentlig ställning kan endast förväntas ha liten effekt men det kommer samtidigt med ökade risker. Det riskerar att leda till en förhöjd oro, försiktighet och en rädsla för att göra fel. Förslaget innebär också en ökad rädsla för brottsanklagelser, vilket skapar risker för att offentliganställda undviker att påtala brister och missförhållanden. Förslaget innebär dessutom en ökad risk för fler okynnesanmälningar. I nästa steg innebär detta uppenbara risker för ytterligare ökad byråkrati. Därmed riskerar förslaget om utvidgat straffansvar att leda till längre handläggningstider och minskad effektivitet. Precis sådana saker som minskar, inte höjer, allmänhetens förtroende för den offentliga verksamheten.

Sammanfattningsvis anser vi att hoten och problemen mot svensk förvaltning måste tas på största allvar men att regeringens förslag inte är svaret på detta. Vi avstyrker därför regeringens förslag i denna del.

2. Missbruk av offentlig ställning, punkt 2 (C)

Ulrika Liljeberg (C) anför:

Den svenska förvaltningen spelar en central roll i att upprätthålla stabilitet, rättssäkerhet och förutsägbarhet i den svenska demokratin. Opartiska och sakliga tjänstepersoner är grundpelare i arbetet med att upprätthålla förtroendet för den offentliga sektorn. Det finns tydliga tecken i samhället på att kommunala och statliga tjänstemän som bedriver olika former av myndighetsutövning blir utsatta för trakasserier, mutor, hot, våld och annan otillåten påverkan. Detta är inte bara brott mot enskilda, utan också ett hot mot demokratin. Jag ser därför ett stort behov av att stärka såväl skyddet för offentligt anställda som allmänhetens förtroende för den svenska förvaltningen. Det finns dock ett behov av att göra en samlad översyn av lagstiftningen i syfte att stärka skyddet för offentliganställda och motverka otillåten påverkan, korruption och tjänstefel. Jag ser positivt på att detta har uppmärksamats av Utredningen om straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel i dess betänkande SOU 2025:87. Jag noterar dock att förslag om exempelvis korruptionsbrott helt saknas i regeringens proposition.

Jag instämmer i behovet av ansvarsutkrävande inom den offentliga sektorn samtidigt som behovet av att skydda tjänstepersoner från hot, hat och

misstänkliggörande väger tungt. Jag anser därför att det behövs ett helhetsgrepp som rör tjänstepersoner inom offentlig sektor och som inkluderar såväl brottsförebyggande arbete som möjligheter till ansvarsutkrävande när det förekommer avsiktligt missbruk av en offentlig ställning.

Utöver bristen från regeringen att inte ta ett helhetsgrepp om tjänstepersoner inom den offentliga sektorn ser jag dessutom problem med själva utformningen av den föreslagna bestämmelsen om missbruk av offentlig ställning. Bestämmelsen är både oklar och långtgående i förhållande till de angivna problemområdena. Jag instämmer i remisskritiken om att den föreslagna bestämmelsen har karaktär av en generalklausul som ska omfatta ”straffvärda handlingar som inte träffas av andra bestämmelser”. Jag instämmer också i remisskritiken om att den föreslagna bestämmelsen kan strida mot legalitetsprincipens krav på förutsebarhet och förbud mot obestämdhet. Jag noterar även att Lagrådet avrådde från att göra avsteg från den straffrättsliga legalitetsprincipens krav på begriplighet och precision i fråga om vilka som omfattas av en straffbestämmelse.

Sammanfattningsvis avstyrker jag regeringens förslag i denna del och i dess nuvarande form. Jag ser dock ett behov av att man utreder den befintliga lagstiftningen på området för att se hur det brottsförebyggande, brottsbeivrande och ansvarsutkrävande arbetet inom offentlig sektor kan fördjupas.

3. Missbruk av offentlig ställning, punkt 2 (MP)

Ulrika Westerlund (MP) anför:

Jag vill utöver det som anförts i reservation 2 anföra följande.

Som jag anför i reservation 1 anser jag i första hand att propositionen bör avslås. I utskottets beredning har jag i första hand försökt få stöd för denna linje.

I andra hand har jag beslutat mig för att ansluta mig till reservation 2. Jag har valt att göra det eftersom jag motsätter mig lagförslaget. Skälen för detta har jag utvecklat i reservation 1.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:217 Ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning.

Följdmotionerna

2025/26:4099 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

1. Riksdagen avslår propositionen i den del det gäller införandet av brotten missbruk av offentlig ställning respektive grovt missbruk av offentlig ställning (20 kap. 2 § brottsbalken och 22 d § lagen om offentlig anställning).
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att, givet att regeringens förslag om brottet missbruk av offentlig ställning antas, införa en ventil för situationer när det finns ett tvingande samhällsintresse, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:4107 av Samuel Gonzalez Westling m.fl. (V):

Riksdagen avslår proposition 2025/26:217 Ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar.

2025/26:4112 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

1. Riksdagen avslår propositionen i den del det gäller införandet av brotten missbruk av offentlig ställning respektive grovt missbruk av offentlig ställning (20 kap. 2 § brottsbalken och 22 d § lagen om offentlig anställning).
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en utvärdering av den föreslagna straffskaleändringen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:4116 av Mats Berglund m.fl. (MP):

Riksdagen avslår proposition 2025/26:217 Ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar.

2025/26:4123 av Daniel Riazat m.fl. (-):

Riksdagen avslår proposition 2025/26:217 Ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken

dels att 20 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 20 kap. 2 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 kap.1 §¹

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften *skall dömas* för tjänstefel till böter eller fängelse i högst två år. Om gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter *eller* uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa, *skall inte dömas till ansvar*.

Om ett brott *som avses i första stycket* har begåtts uppsåtligen och är *att anse som grovt*, *skall dömas* för grovt tjänstefel till fängelse, lägst *sex månader* och högst sex år. Vid *bedömning* av om brottet är grovt *skall* särskilt beaktas om gärningsmannen allvarligt har missbrukat sin ställning eller om gärningen för någon enskild eller *det allmänna* har medfört allvarligt förfång eller otillbörlig förmån som är betydande.

Den som är ledamot av en beslutande statlig eller kommunal församling är *inte underkastad ansvar enligt första eller andra*

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet, åsidosätter vad som gäller för uppgiften *döms* för tjänstefel till böter eller fängelse i högst två år. *Det ska inte dömas till ansvar om* gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter, uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa.

Om ett brott *enligt första stycket* har begåtts uppsåtligen och är grovt, *döms* för grovt tjänstefel till fängelse i lägst ett år och sex månader och högst sex år. Vid *bedömningen* av om brottet är grovt *ska det* särskilt beaktas om

1. gärningsmannen allvarligt har missbrukat sin ställning, eller

2. gärningen har medfört avsevärd skada eller olägenhet eller betydande otillbörlig förmån för det allmänna eller någon enskild.

Första och andra styckena gäller inte den som är ledamot av en beslutande statlig eller kommunal församling när det gäller en åtgärd

¹ Senaste lydelse 1989:608.

stycket för någon åtgärd som han vidtar i denna egenskap.

Vad som sägs i första och andra styckena skall inte heller tillämpas, om gärningen är belagd med straff enligt någon annan bestämmelse.

som han eller hon vidtar i denna egenskap.

Det ska inte heller dömas till ansvar enligt första eller andra stycket, om gärningen är belagd med samma eller strängare straff enligt någon annan bestämmelse.

2 §²

Den som, i annat fall än som avses i 1 §, vid utövandet av offentlig tjänst, offentligt uppdrag eller annan offentlig verksamhet, i strid med lag eller annan författning vidtar eller underlåter att vidta en åtgärd för att få en otillbörlig förmån eller för att någon annan ska få en sådan förmån, döms för missbruk av offentlig ställning till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller om åtgärden vidtas eller underlåts för att otillbörligt missgynna någon annan.

Om brottet är grovt döms för grovt missbruk av offentlig ställning till fängelse i lägst ett år och sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

1. gärningen innefattat missbruk av särskilt ansvarsfull ställning eller har begåtts inom ramen för verksamhet av särskild vikt,

2. värdet av förmånen har varit betydande eller gärningen har medfört betydande vinning eller avsevärd skada,

3. gärningen har ingått i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt, eller

4. gärningen annars varit av särskilt farlig art.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

² Tidigare 2 § upphävd genom 2012:301.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning

Härigenom föreskrivs att 22 § lagen (1994:260) om offentlig anställning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §¹

Den som är skäligen misstänkt för att i sin anställning ha begått brott ska anmälas till åtal, om misstanken avser

1. följande brott enligt brottsbalken:

a) tagande av muta enligt 10 kap. 5 a §,	
b) grovt tagande av muta enligt 10 kap. 5 c §,	
c) tjänstefel eller grovt tjänstefel enligt 20 kap. 1 §, <i>eller</i>	c) tjänstefel eller grovt tjänstefel enligt 20 kap. 1 §,
	<i>d) missbruk av offentlig ställning eller grovt missbruk av offentlig ställning enligt 20 kap. 2 §, eller</i>
<i>d) brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § första stycket eller grovt brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § tredje stycket, eller</i>	<i>e) brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § första stycket eller grovt brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § tredje stycket, eller</i>
2. annat brott, om det kan antas föranleda någon annan påföljd än böter.	

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

¹ Senaste lydelse 2023:498.